

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 64/05-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. mája 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Mazáka a zo sudcov Alexandra Bröstla a Ľudmily Gajdošíkovej vo veci sťažnosti B. B., bytom K., zastúpenej advokátkou JUDr. M. S., K., namietajúcej porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote upraveného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. Ncd 31/99 takto

rozhodol :

1. Základné právo B. B. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Prešov v konaniach vedených pod sp. zn. 26 D/1088/2005 a sp. zn. 26 D /1089/2005 (pôvodne pod sp. zn. Ncd 31/99) p o r u š e n é b o l o.

2. Okresnému súdu Prešov prikazuje, aby v konaniach vedených pod sp. zn. 26 D/1088/2005 a sp. zn. 26 D /1089/2005 (pôvodne pod sp. zn. Ncd 31/99) konal bez zbytočných priet'ahov.

3. B. B. priznáva finančné zadost'učinenie 60 000 Sk (slovom šesťdesiat'tisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Prešov p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. B. B. priznáva úhradu trov konania 5 302 Sk (slovom päťtisícpäťstodva slovenských korún), ktoré je Okresný súd Prešov p o v i n n ý zaplatiť na účet advokátky JUDr. M. S. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Odôvodnenie :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. februára 2005 doručená s'ťažnosť B. B., bytom K. (ďalej len „s'ťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. M. S., K., v ktorej namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote upraveného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 26 D/1088/2005 a sp. zn. 26 D /1089/2005 (pôvodne pod sp. zn. Ncd 31/99).

Zo s'ťažnosti vyplýva, že s'ťažovateľka návrhom z 15. februára 1999 požiadala okresný súd o dodatočné prejednanie dedičstva po svojich právnych predchodcoch. Okresný súd uznesením zo 16. marca 1999 vyzval s'ťažovateľku na doplnenie jej podania. S'ťažovateľka svoje podanie doplnila podaniami z 26. marca 1999, 18. mája 1999 a z 3. septembra 1999. Okresný súd vo veci nekonal, a preto s'ťažovateľka podala 18. februára 2004 s'ťažnosť na priet'ahy v konaní, na ktorú odpovedala podpredsedníčka okresného súdu listom sp. zn. Spr 2231/04 z 1. apríla 2004, v ktorom konštatovala, že

sťažnosť je dôvodná a priebeh ďalšieho konania bude sledovaný vedením súdu až do právoplatného skončenia.

Uznesením č. k. Ncd 31/99-16 zo 14. apríla 2004 okresný súd konanie zastavil. Sťažovateľka sa proti tomuto uzneseniu odvolala 10. mája 2004. O odvolaní sťažovateľky rozhodol Krajský súd v Prešove uznesením sp. zn. 4 CoD 9/04 z 30. novembra 2004 tak, že zrušil napadnuté uznesenie okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Podľa názoru sťažovateľky okresný súd svojím doterajším postupom porušil jej základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, a preto po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie navrhuje, aby ústavný súd vo veci jej sťažnosti prijal nasledovný nález:

„Okresnému súdu v Prešove prikazuje konať vo veci sp. zn. Ncd 31/99 bez zbytočných prieťahov a čo najrýchlejšie.

B. B. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 100 000 Sk, ktoré jej je povinný Okresný súd v Prešove vyplatiť v lehote do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresný súd v Prešove je povinný vyplatiť B. B. 5 302 Sk do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu na účet JUDr. M. S., vedený v Slovenskej sporiteľni, a. s. pobočka Košice mesto č.“

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 64/05-7 z 2. marca 2005 ju prijal na ďalšie konanie. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľky a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedu okresného súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa vyjadril k sťažnosti a predložil ústavnému súdu spis sp. zn. Ncd 31/99.

Právna zástupkyňa sťažovateľky a predseda okresného súdu ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Vyjadrenie predsedu okresného súdu bolo ústavnému súdu doručené 29. decembra 2004. Okrem iného sa v ňom uvádza:

„Dňa 23. 2. 1999 podala sťažovateľka návrh na náhradné dedičské konanie po nebohom J. B., zomrelom dňa 26. 8. 1961 a tiež po nebohom J. B., zomrelom dňa 17. 1. 1967. Tento návrh nebol úplný, preto bola dedička vyzvaná na odstránenie jeho väd uznesením zo dňa 16. 3. 1999. Podanie doplnila dňa 24. 5. 1999, čo však súd nepovažoval za postačujúce, preto bolo uznesením zo dňa 14. 4. 2004 konanie zastavené. Proti tomuto rozhodnutiu bolo podané odvolanie dňa 11. 5. 2004 a toto bolo predložené odvolaciemu súdu dňa 15. 10. 2004. Uznesením zo dňa 30. 11. 2004 bolo prvostupňové rozhodnutie zrušené a spis bol vrátený na ďalšie konanie dňa 19. 1. 2005.

Dňa 28. 4. 2005 bola vec prerozdelená do registra D pod čísla 26 D/1088/2005 a 26 D /1089/2005/.

S poukazom na uvedené musím konštatovať, že vo veci Ncd 31/99 bol spôsobený prieťah, preto vedením súdu boli prijaté opatrenia na urýchlené konanie.“

Zo súdneho spisu sp. zn. Ncd 31/99 zistil ústavný súd nasledovné:

1. Návrhy sťažovateľky na dodatočné prejednanie dedičstva po nebohom poručiťovi J. B., zomrelom 17. januára 1967, a po J. B. (B.), zomrelom 26. augusta 1961 boli okresnému súdu doručené 23. februára 1999.
2. Okresný súd uznesením zo 16. marca 1999 vyzval sťažovateľku, aby doplnila svoj návrh na začatie konania.
3. Sťažovateľka doplnila návrh na začatie konania o požadované údaje podaním doručeným okresnému súdu 24. mája 1999.
4. Okresný súd prípisom z 17. júna 1999 požiadal sťažovateľku, aby *„k zaslaným pozemnoknižným výpisom č. 162 k. ú. Žehňa doložila aj identifikáciu parciel, prípadne list vlastníctva“*.
5. Sťažovateľka reagovala na prípis okresného súdu podaniami z 18. mája 1999 a z 3. septembra 1999.
6. Okresný súd uznesením č. k. Ncd 31/99-16 zo 14. apríla 2004 konanie zastavil.

7. Sťažovateľka podala proti uzneseniu okresného súdu o zastavení konania odvolanie 11. mája 2004.
8. Krajský súd v Prešove uznesením sp. zn. 4 CoD 9/04 z 30. novembra 2004 napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.
9. Okresný súd uznesením č. k. Ncd 31/99-24 z 1. marca 2005 vyzval sťažovateľku, aby doplnila svoje podanie z 15. februára 1999 o ďalšie údaje.
10. Sťažovateľka doplnila požadované údaje listom doručeným okresnému súdu 19. apríla 2005.
11. Dňa 28. apríla 2005 bola vec prerozdelená do registra D pod sp. zn. 26 D/1088/2005 a sp. zn. 26 D /1089/2005.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote upraveného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. Ncd 31/99.

Pri sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd vychádza zo svojej stabilnej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (III. ÚS 61/98), pričom k vytvoreniu stavu právnej istoty dochádza v zásade až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva

podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 74/97, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú: 1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, 2) správanie účastníka konania a 3) postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prejednávanej veci. Pri uplatnení týchto kritérií však ústavný súd súčasne berie do úvahy, že ich aplikácia je oveľa jednoduchšia v prípadoch, v ktorých zistil, že „súd bol celkovo nečinný a od podania žalobného návrhu neuskutočnil vo veci žiadne úkony“ (II. ÚS 4/03). Ako zo sťažnosti, tak aj z vyžiadaného súdneho spisu okresného súdu vyplynulo, že v ňom ide práve o takýto prípad, že ide o zložitú vec.

Pri hodnotení doterajšieho postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. Ncd 31/99 ústavný súd zo spisu zistil, že okresný súd v čase od 17. júna 1999 do 14. apríla 2004 nevykonal v namietanom konaní žiaden procesný úkon, hoci k tomu nemal nijaký právne akceptovateľný dôvod, pričom uznesenie č. k. Ncd 31/99-16 zo 14. apríla 2004, ktorým konanie zastavil, bolo prijaté až po predchádzajúcej sťažnosti sťažovateľky na priet'ahy v súdnom konaní. Touto nečinnosťou v trvaní takmer 60 mesiacov okresný súd podľa záveru ústavného súdu spôsobil zbytočné priet'ahy v konaní, a tým porušil práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

Po doručení uznesenia Krajského súdu v Prešove sp. zn. 4 CoD 9/04 z 30. novembra 2004 (19. januára 2005) postup okresného súdu v namietanom konaní podľa názoru ústavného súdu už nevykazuje znaky zbytočných priet'ahov v konaní. Ústavný súd pripomenul, že ide prevažne o obdobie po doručení sťažnosti sťažovateľky ústavnému súdu.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Pretože namietané konanie nebolo do času rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti ešte právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaniach sp. zn. 26 D/1088/2005 a sp. zn. 26 D /1089/2005, do ktorých bola vec pôvodne vedená pod sp. zn. Ncd 31/99 preregistrovaná, v ďalšom období konal bez zbytočných prietahov.

Keďže ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, zaoberal sa aj žiadosťou sťažovateľky o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Aj keď ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaniach sp. zn. 26 D/1088/2005 a sp. zn. 26 D/1089/2005 (pôvodne sp. zn. Ncd 31/99) konal bez zbytočných prietahov, nepovažoval vzhľadom na okolnosti prípadu uplatnenie tejto svojej právomoci za dostatočné na to, aby sa dosiahla vo veci účinná náprava, a preto považoval za potrebné rozhodnúť aj o žiadosti sťažovateľky priznať jej primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka žiadala, aby jej bolo priznané finančné zadosťučinenie 100 000 Sk s poukazom na dlhotrvajúci stav právnej neistoty a obavu, či sa vzhľadom na svoj vek dožije právoplatného rozhodnutia vo veci a usporiada tak majetok svojich právnych predchodcov pre svoje deti.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Zohľadňujúc predovšetkým obdobie, v ktorom došlo k zbytočným prietahom v konaniach sp. zn. 26d/1088/2005 a sp. zn. 26 D /1089/2005 (pôvodne sp. zn. NcD 31/99), aktívne pôsobenie sťažovateľky ako účastníčky tohto konania, ako aj jeho celkovú doterajšiu dĺžku ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia 60 000 Sk (slovom šesťdesiatisíc slovenských korún) sťažovateľke primerané konkrétnym okolnostiam prípadu.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o náhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním advokátkou JUDr. M. S. v konaní pred ústavným súdom. Ústavný súd ich vyčíslil sumou 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) spolu za dva úkony právnej pomoci podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (vypočítanou zo základu nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2004, ktorá bola 15 008 Sk, t. j. 2-krát 2 501 Sk a 2-krát 150 Sk za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné, pretože išlo o úkony urobené v roku 2005).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. mája 2005